GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

JUNE EXAMINATION
KREITI YA 12

PHUPU 2025

TLHAHLO YA GO SWAYA

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

Meputso 70

Palomoka ya matlakala ke 8

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO

GO SWAYA TEKATLHAOLOGANYO

- Ka lebaka la gore nepo e lebešitšwe go kwešišo, mopeleto le polelo tša go phošagala dikarolong ga tša swanela go šetšwa, ka ntle le ge fela diphošo tša mohuta woo di fetola tlhalošo/kwešišo. Diphošo di swanetše go bontšhwa. Ge molekwa a diriša mantšu a polelo yeo a sa lekwego ka yona, hlokomologa mantšu ao gomme ge karabo e tšweletšwa gabotse, se mo fokoletše meputso. Le ge go le bjalo,ge lentšu la polelo ye nngwe le dirišwa mo sengwalong gomme le nepiša karabo, gona karabo yeo e tla amogelwa.
- Mo go dipotšišopulego, ga go meputso ye e tlogo fiwa go dikarabo tša NNETE/MAAKA goba Ke a dumela/Ga ke dumele. Moputso o fiwa lebaka la karabo yeo.
- Ga go meputso ye e tlogo fiwa go dikarabo tša NNETE/MAAKA goba NTLHA/KGOPOLO. Moputso o fiwa lebaka la karabo yeo.
- Ge go nyakega dikarabo tša lentšu le tee, gomme molekwa a fa lefoko ka moka, swaya karabo ya nnete ge fela lentšu la nnete/karabo le thalatšwe.
- Ge dintlha tše pedi goba tše tharo di nyakega gomme gwa fiwa tše ntši, swaya fela tše pedi goba tše tharo tša mathomo
- Amogela mebolelwana.

POTŠIŠO YA 1

1.1 1.1.1 (a) Setlwaedi
(b) Ba tsenwa ke meetse matolong
(c) Mohlolo (3)

1.1.2 Dikarabo tša maleba di tla amogewa. Mohlala:

Barutwana ba ka gobatšana.
Basetsana ba ka utswiwa/katwa.
Ba ka ithuta mekgwa yeo batswadi ba sa e nyakego.
(TŠE PEDI FELA) (2)

1.1.3 Tšhitelo e le go morwedi wa mokgalabje Letsetse ga se a boya gae go tšwa sekolong. Letsetse o phatša leswiswi o tšama a mo nyaka. (2)

1.1.4 Ee,
- Letsetse o godišitše Tšhitelo gabotse ka molao.
- O sepetše gare ga leswiswi a tšama a mo nyaka.
- O ile a ya go begela maphodisa gore Tšhitelo ga a hwetšagale.
(TŠE PEDI FELA) (2)

1.1.5 - Letsetse o be a tseba ge morwedi wa gagwe Tšhitelo a sa nwe madila le gatee.
- O godišitše Tshitelo ka molao.
- O rutilwe go tšhaba Modimo.
(E TEE FELA) (1)

1.1.6 Go thoma go mengwaga ya lesomeseswai go ya godimo. Go ukangwa gore motho wa mengwaga yeo o na le maikarabelo. (2)

1.1.7 Balekwa ba tla fa dikarabo tše fapanego tša maleba. Mohlala:
- Bana ka dinako tše dingwe ga ba tshepagale.
- Go thaba ga ngwana go tla le go lla.
- Tshomišompe ya madila e ka bakela motho mathata.
- Meletlo ya go beakanywa ke barutwana e sego batswadi goba barutiši e ka ba kotsi kudu.

(TSE PEDI FELA) (2)

1.1.8 Dikarabo tša maleba di tla amogelwa. Mohlala:

Ba lefišwe kotlo ya godimo.
Ba išwe kgolegong.
Ba tšeelwe mangwalo a kgwebo.
(TŠE PEDI FELA) (2)

1.1.9 Leihlo le tee le bekilwe ke selabi… -Tšhitelo ke ngwana a nnoši wa tatagwe bjale ke yoo o tšwile taolong ebile o diatleng tša maphodisa.

… thola boreledi – Tšhitelo o be a bonagala e le ngwana wa go loka wa maitshwaro a mabotse fela o ile a ntšha mekgwa ya gagwe ya ya go se loke. (2)

1.1.10 Maikutlo a maleba a tla amogelwa. Mohlala:

Manyami. Go hlokofetše motho ka go bolawa.

Kwelobohloko. Ke kwela mokgalabje Letsetse bohloko ka ge mafelong a tlabilwe ke maitshwaromabe a morwedi wa gagwe. (2)

1.2 1.2.1 D/Bafsa bao ba nwago mabjala. (1)

1.2.2 Ka ntle, go bonagala mehlare/maswika/legora (1)

1.2.3 Setšweletšwa sa A temaneng ya 4 bafsa ba tsena le maphodisa ba apere diaparo tša sekolo ebile ba khoše madila mola setšweletšwa sa B se laetša bafsa bao ba nwago madila. (2)

1.2.4 Ke moaparo wa bona wa go swana le wa barutwana. (1)

1.2.5 Dikarabo tša maleba di tla amogelwa. Mohlala:

- Ba ka hlaselwa ke bao ba ba fetago ka mengwaga/ba ka lwa.
- Ba ka tšeelwa tšeo ba di sweregо ke dikebekwa.
- Ba ka swarwa ke maphodisa ka ge ba enwa bjala mola ba apere diaparo tša sekolo.

(TŠE PEDI FELA) (2)

1.2.6 Dikarabo tša maleba di tla amogelwa. Mohlala:
Aowa,
- Ba ka tla ba utswa tšhelete ka malapeng.
- Ba ka swara poo gore ba hwetše tšhelete ya go reka madila.
- Ba ka gola gomme ba fetoga makgoba a madila.
(TŠE PEDI FELA) (2)

1.2.7 Karabo ya maleba e tla amogelwa. Mohlala:

- Ba se ke ba fa barutwana tšhelete ya go fetiša tekano.
- Ba nyake go tseba mesepelo ya bana ba bona ya go ya le go boya sekolong.
- Ge bana ba swere tšhelete ba nyake go tseba gore e tšwa kae.

(1)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Mokgwa wa go swaya kakaretšo:

Ge go swaiwa go tla hlokomelwa dintlha tše bohlokwa gomme gwa tlogelwa tša go hloka mohola.

Kakaretšo e swanetše go swaiwa ka mokgwa wo o latelago:

- **Kabo ya meputso:**
    - Meputso ye šupa(7) e abelwa dintlha tše šupa (7) (Moputso o 1 go ntlhakgolo ye nngwe le ye nngwe)
    - Meputso ye meraro (3) e abelwa polelo
    - Palomoka ya meputso: (10)
- **Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a se a tsopola go tšwa temaneng:**
    - Moputso o 1 o abelwa dintlha tše 1-3
    - Meputso ye 2 e abelwa dintlha tše 4-5
    - Meputso ye 3 e abelwa dintlha tše 6-7
- **Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a ngwalollotše dintlha:**
    - **Ngwalollo ya dintlha tše 6-7: se abe moputso wa polelo**
    - **Ngwalollo ya dintlha tše 1-5: aba moputso o 1 wa polelo**

ELA HLOKO

- **Palo ya mantšu:**
    - Baswai ba swanetše go kgonthišiša palo ya mantšu ao a ngwadilwego.
    - Molekwa ga se a swanela go fokoletšwa meputso ge a sa laetša palo ya mantšu goba ge a se a bala mantšu gabotse. Ge palo ya mantšu e feta ao a nyakegago, bala a mahlano ka morago ga ao a nyakegago o hlokomologe ao a šetšego.

Kgorong ya tša Selegae ba direla bana bao ba sa tšwago go belegwa ditifikeiti tša matswalo goba mangwalo a boitsebišo. Ba direla badudi bao ba nago le mengwaga ye lesometshela le go feta dikarata tša boitsebišo. Kgorong ye ba direla banyalani ditifikeiti tša manyalo a bona ge ba dirile dikgopelo. Ba ntšha gape le ditifikeiti tša bahu. Ba direla badudi diphasepoto. Ba thuša bao ba nyakago go fetolela difane tša bona. Ba buša ba direla badudi ba dinaga tša ka ntle mangwalo a nakwana a bodudi.

DINTLHA KA MOKGWA WA GO NGWALOLLA	DINTLHA KA MANTŠU A MOLEKWA
1. Ge ngwana a ngwadišitšwe le Kgoro ya Selegae motswadi o fiwa mangwalo a ngwana a matswalo,	1. Kgorong ya Selegae ba direla bana bao ba sa tšwago go belegwa ditifikeiti tša matswalo
2. Modudi yo a nago le mengwaga ye lesometshela go ya godimo o ya Kgorong ya Selegae a yo dira kgopelo ya karata ya boitsebišo	2. Badudi ba naga ba go ba le mengwaga ye lesometshela go ya godimo ba direlwa dikarata tša boitsebišo gona moo Kgorong ya Selegae
3. Banyalani ge ba nyaka lengwalo la bona le eba molaong ba swanetše go ngwadiša Kgorong ya Selegae, ba fiwa setiftkeiti	3. Ditifikeiti tša manyalo di ngwadišwa le go ntšhiwa gona kgorong ye.
4. Ge motho a hlokofetše ba ntšha setifikeiti sa lehu	4. Ba thuša ka go direla bao ba hlokofaletšwego setifikeiti sa lehu
5. Motho yo a etelago dinaga tša ntle e le modudi wa Afrika Borwa, o swanetše go ya a yo dira kgopelo ya phasepoto fao Kgorong ya Selegae	5. Ba direla batho bao ba dirilego dikgopelo diphasepoto
6. Kgoro ye e thuša le bao ba nyakago go fetolela difane tša bona go di iša go tša batswadi ba kgetho ya bona.	6. Ge o fetolela sefane go sa motswadi wa kgetho ya gago o thušwa ke ba Kgoro ya Selegae
7. Badudi ba dinaga di šele ba kgona go dira dikgopelo tša bodudi bja nakwana ge ba na le tumelelo ya go šoma ka nageng.	7. Ba direla badudi ba dinaga di šele mangwalo a bodudi a nakwana gore ba phete mešomo ya bona.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO

GO SWAYA KAROLO YA C

- Mopeleto:
  - Dikarabo tša lentšu le tee di swaiwe go ba tše di nepagetšego le ge mopeleto o phošagetše, ka ntle le ge phošo e fetola tlhalošo ya lentšu
  - Dikarabong tša lefoko le le phethagetšego, mopeleto wo o phošagetšego o tlo lahlegelwa ke meputso ge phošo e tšwelela mo go sebopego sa polelo ye go lekwago ka yona
  - Ge go lekwa kopafatšo, karabo e swanetše go bontšhwa nepagalo
- Dibopego tša polelelo di swanetše go nepiša popopolelo, di be di tšweletšwe ka botlalo mafokong go ya ka taelo
- Mabapi le dipotšišokopana tša go fapafapana tša go kgethwa, amogela BOBEDI tlhaka ya go nyalelana le karabo ya go nepagala LE/GOBA karabo ya go nepagala ya go ngwalwa ka botlalo

POTŠIŠO YA 3

3.1 C/lefong la boikhutšo. (1)

3.2 Batho bao ba na go le mengwaga ye masomepeditee le go feta/Batho ba bagolo. (1)

3.3 Lefela matšatši a mabedi re go fa le le TEE mahala. (1)

3.4 3.4.1 … kgopolo e tšwela pele/ga se gwa felela. (1)

3.4.2 ! go gatelela gore bana ga ba nyakege. (1)

3.5 Aterese
Ditefelo
Nomoro ya mogala
Ditsela tše dingwe tša dikgokaganyo.
(TŠE PEDI FELA) (2)

3.6 - Ga go dumelelwe fela ba mengwaga ye masomepeditee.
- Go dumeletšwe fela ba mengwaga ye masomepeditee. (2)

3.7 Ee, - O laeditše seswantšho sa lefelo.
- Ditlhaka tše kgolo.
(E TEE FELA) (1)

[10]

POTŠIŠO YA 4

4.1 B/Sekolong (1)

4.2 Ke basetsana fela … kgethologanyo ya bong. (2)

4.3 Pudula ya A- o a bolela.
Pudula ya B- o a nagana. (2)

4.4 Galase/komiki

Mehlala ya mafoko:
Maswi a bose ge o nwa ka galase/komiki.
Komiki ya ka e thubegile. (2)

4.5 Bana ba apeelwa ka dikolong.
Ga go sa na tlala ka nako ya dithuto dikolong tša mmušo.
Batswadi ba rotšwe morwalo wa go fa bana tšhelete ge ba ya sekolong. (1)
(E TEE FELA)

4.6 Lethabo, o a myemyela./sefahlego sa gagwe se edile. (2)
[10]

POTŠIŠO YA 5

5.1 A!a!a! - lentšu leo le lahletšwego polelong go laetša maikutlo a go makala/letšhogo. (2)

5.2 n - lentiri
i - leitiri. (2)

5.3 Morokwane o rile Aye kua yena, gape molomo o tshela noka e tletše. (2)

5.4 Mphiwafela/Motlaodutše – Koko o hwetša mphiwafela/motlaodutše kgwedi ye nngwe le ye nngwe. (2)

5.5 O na le ponelopele – Leba la kamano/na le. (2)
[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 30

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70